

Найбільш яскраво кумулятивна функція проявляється в лексиці, тому що саме вона безпосередньо пов'язана із предметами і явищами навколишньої дійсності. Лексична система в більшій мері обумовлена явищами матеріального світу, соціальними факторами.

Насамперед, у лексиці відбиваються фрагменти соціального досвіду, обумовленого основною діяльністю даного народу. Існування тих або інших лексичних одиниць пояснюється практичними потребами.

ЕКСПРЕСИВНІ ЗАСОБИ СУЧАСНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОЇ ПРЕСИ)

Доп. - Дубинська Д., ПР-23
Наук. кер. - ст. викл. Чуланова Г.В.

У сучасній лінгвістиці сформувалося розуміння літературної мови як системи функціонально-стильових різновидів, що відображає реальний факт соціально зумовленого функціонування мови в різних сферах людського спілкування.

Саме це викликає цікавленість проблеми, що полягає в необхідності дослідження тих чи інших мовних одиниць не лише у системі мови і мовленні в цілому, але й в окремих різновидах мовлення, які прийнято називати стилями. Людська мова вивчається багатьма науками. Стилїстика серед цих наук займає особливе місце, тому що розглядає мовні одиниці передусім з функціональної точки зору. Хоча метою комунікації завжди є передача інформації, будь-який акт комунікації не звужує свої можливості лише до передачі інформації, тому що виникнення комунікативного акту що завжди зумовлене потребою досягти певної кінцевої мети, якимсь чином змінити фізичний, духовний, емоційний стан адресата. Досягнення такого результату можливе лише шляхом цілеспрямованого відбору та використання найдоцільніших і найяскравіших, якими володіє система даної

мови. Як, правило, це стилістично забарвлені, або експресивні мовні одиниці.

Експресивність - властивість мовної одиниці підсилювати логічний та емоційний зміст висловленого, виступати засобом інтенсифікації виразності мовного знака, засобом суб'єктивного увиразнення мови. Через експресивність виражальних засобів мовець передає своє ставлення і до повідомлення, і до адресата.

В основі експресивних мовних одиниць лежать соціо-, психолінгвістичні та власне мовні критерії оцінки виражальних засобів. Інтенсифікована виразність з'являється там, де є можливість зіставлення певних ознак на основі протиставлення експресивно нейтральних і емоційно виразних мовних засобів. Експресивність властива усім одиницям мовної структури, вона сприяє деавтоматизації висловлювання, привертає увагу до відтінків думки емоційних оцінок сказаного.

Емоційна лексика – слова, що мають у своєму значенні компонент оцінки, виражають почуття, позитивне чи негативне сприйняття дійсності. Як виразник емотивної функції мови емоційна лексика характеризує ситуацію спілкування, соціальні відносини, психічний стан мовців

З емоційно-експресивною лексикою нерозривно пов'язані поняття “троп” та “стилістична фігура”.

У стилістиці й поетиці під тропом розуміється семасіологічно двопланове вживання слова, при якому його матеріальна форма реалізує одночасно два значення – пряме й переносне. Зв'язок прямого й переносного значень базується на різних принципах (суміжності, подібності і т.ін.). що зумовлює існування різних видів тропів Троп використовується як засіб створення естетичного ефекту мови у сфері художньої, публіцистичної, ораторської творчості. Найпоширенішими тропами є метафора, метонімія, синекдоха, іронія, перифраза, гіпербола та інші. Стилiстичні фігури - це мовні звороти, орієнтовані на

незвичність слововживання, посилення емоційності й образності вислову. Найпоширенішими стилістичними фігурами є антитеза, анафора, багатосполучниковість, градація, еліпс, епіфора,

інверсія, недоговорення, паралелізм, риторичне запитання, риторичне звертання та інші. Ці експресивні одиниці широко застовується

в усіх функціональних стилях. Тому доцільно визначити поняття "функціональний стиль мови".

Функціональні стилі є зразками письмового різновиду мови, які розраховані на досягнення певної комунікативної мети.

Функціональний стиль може бути охарактеризований декількома основними рисами, а також використовує мовні засоби, співвідношення яких є властивим виключно цьому функціональному стилеві. Наприклад, використання специфічної термінології є лексичною властивістю наукового стилю, за якою цей стиль може бути легко визначений. А звертання типу *Dear sir* може бути підставою для віднесення повідомлення до офіційно-ділового стилю.

Кожен функціональний стиль – це відносно стійка система у розвитку літературної мови, але вона змінюється, й іноді дуже суттєво, від одного періоду до іншого. Тому функціональні стилі мови – це історична категорія.

Виконання стилем тієї чи іншої функції – естетичної, наукової, ділової і т.д. – покладає глибоку своєрідність на весь стиль. Кожна функція – це певна настанова на ту чи іншу манеру викладу – точну, об'єктивну, конкретно-зображальну, інформативно-ділову і т.д. І відповідно до цієї настанови, кожний стиль відбирає з літературної мови ті слова й висловлювання, форми й конструкції, які можуть якнайкраще виконати внутрішнє завдання даного стилю. Так, наукове мовлення потребує використання точних і суворих понять – термінів, ділове мовлення тяжіє до узагальнених назв, а художня література базується на конкретності, образотворчості.

У загальному мовознавстві виділяють п'ять основних функціональних стилів: офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, літературно-художній, побутово-розмовний стилі. звернути увагу на наявність у сучасній англійській мові двох функціональних стилів публіцистичного напрямку – власне публіцистичного стилю та газетного стилю, хоча деякі науковці

не відмежовують перший від другого, говорячи лише про публіцистичний стиль як функціональний різновид мови.

Якісна своєрідність текстів публіцистичного стилю зумовлюється кількома обставинами: по-перше, широким колом питань, які в них розглядаються ; по-друге, тим, що публіцистика спрямована на дуже широку аудиторію ; по-третє, вона не лише інформує аудиторію з широкого кола питань, але й намагається, перш за все, певним чином впливати на розум і почуття читачів, сформувані в аудиторії певні критерії щодо фактів та подій.

Характерними особливостями цього стилю є актуальність проблематики, політична пристрастність, образність, гострість та яскравість викладу, що зумовлене соціальним призначенням публіцистики – повідомляти факти, і завдяки цьому, формувати суспільну думку, активно впливати на розум і почуття людини.

Поліфункціональність преси вимагає від мови публіцистики гнучкості, масовість зумовлює універсалізацію, а постійна динаміка розвитку суспільства потребує її оновлення.

Публіцистичний стиль поєднує в собі дві протилежні ознаки: логічність викладу, що вимагає стандартизації, та експресивність викладу, що, навпаки, вимагає образності, нестандартності. Експресивні засоби газетної мови покликані встановити контакт з читачем, привернути його увагу, викликати зацікавленість до теми матеріалу.

Таким чином, поєднання експресивних (перш за все, оціночних) і стандартизованих елементів, яке спостерігається на рівні і заголовку, і структурно-композиційних частин тексту, способів викладу (опису, розповіді, роздумів і т.д.), а також на всіх мовних рівнях, створює особливий газетно-публіцистичний стиль, мовні особливості якого зацікавлюють не лише мовознавців, але й психолінгвістів, які займаються дослідженням впливу засобів мовлення на адресата.